

Cuộc cách mạng phòng the của "Nhóm người đàn bà gánh nước"

Tác Giả: Tuân Thọ

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 07:26

"Đi với tôi, bạn đừng quên sau chúng tôi lên núi gánh nước là người đàn bà đòi hỏi sự tôn trọng." (Đạo diễn Rumani Radu Mihaileanu)

Bộ phim La source des femmes đưa vào mắt câu chuyện có thật (DR)

Bộ phim La source des Femmes (Nhóm người đàn bà đi gánh nước) ra mắt khán giả Pháp trong tuần này. Đưa vào mắt câu chuyện có thật, đạo diễn người Pháp gốc Rumani Radu Mihaileanu đang mở bộ phim bi hài để nói lên thân phận của người đàn bà bòn gò bó trong khuôn phép và giáo dục của một xã hội Hồi giáo.

Chuyện phim diễn ra vào thời nay, ở một ngôi làng hẻo lánh trên đỉnh núi mà người xem có thể đoán ra là ở vùng cao nguyên Maroc. Ở chỗ "khó ho cò gáy", nơi mà đi xuống thì nghỉ thì đi với bạn chớ đi đến vùng sâu vùng xa, nhóm người đàn bà trong làng mỗi ngày phải lên núi gánh nước về cho gia đình. Thời kỳ này đã có television, thời thế mà nhóm người đàn ông phải đi xa để kiếm sống, mỗi chuyện trong nhà đều do người đàn bà gánh vác đảm đương.

Người kính của nhà đạo diễn đưa người xem đi theo từng bước chân của nhóm người đàn bà trèo núi, đi với khăn, vai đeo bình. Cho đến cái ngày mà một phụ nữ trong làng trèo lên đỉnh núi trên đường xuống núi. Tại nơi này cho cô gái bỡ ngỡ. Do không phải là người đầu tiên, nên tình trạng này châm ngòi làm bùng nổ sự phản nộ của người đàn bà trong làng đi gánh nước.

Chấn động người làm, phòng the né tránh

Thời kỳ những gì sau đó đều bắt nguồn từ cảnh phim này. Nếu bắt đầu đi với những điều khó thì chấp nhận được nữa, trở về một không bị thành một cuộc đi để ra mắt giới nhà nghề và các ông chủ, mà dần dà nhen nhúm để trở thành một phong trào phản kháng âm thầm những không kém phần gay go dữ dội. Hai nhân vật chính là cô gái Leila và bà cụ Biyouna (Vieux Fusil) tìm cách thuyết phục người đàn bà khác đóng cửa phòng the, tuy nhiên đi không có quan hệ chấn động, chủ nghĩa nào mà đang mà râu không chịu thay đổi cái tập tục buôn bán đi gánh nước.

Cuộc cách mạng nhưng được tiến hành trong bóng tối, không cần vũ khí sắc nhọn mà chỉ cần tiến hành chấn động người làm, phòng the né tránh. Không phải ngẫu nhiên mà người kính của nhà đạo diễn tập trung vào các cảnh quay người là "khép kín thân thể". Trở về một nhóm người đàn

Cuộc cách mạng phòng the của "Nhóm ngòi i đàn bà gánh nước"

Tác Giả: Tuấn Thọ

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 07:26

ông, phim không được quy định phát biểu ý kiến, chỉ có trong phòng tập thể, trong phòng ngủ cài then, trong nhóm lúc làm bếp hay giặt giữ quần áo, nhóm đàn bà mới nói lên được với nhau những suy nghĩ thầm kín nhất của họ.

Họ đi tìm của bợ phim *La source des femmes* mới trong cách dùng của hai phương thức của nó và hoán đổi. Hình thức của nguỵ nôm là cách để chi tiết so sánh thân phận của nhóm đàn bà. Các màn quay những không gian khép kín, các cuộc bàn thảo giữa họ với nhau cho thấy là họ nói của nhóm đàn bà khó thoát ra khỏi thế giới nội tâm (innerspace) để bước ra ngoài (outerspace) để tìm một chỗ đứng trong xã hội.

Đạo diễn Radu Mihaileanu đôi khi dùng ngôn ngữ nhân đôi, hay lồng ghép nhiều ngôn ngữ với nhau: khi để cuộc chuyện chuyện chặn giữa phim dùng những hình thức ngôn ngữ rất bóng bẩy (chẳng hạn như: bánh mì dứt lò nướng). Điều đó đặt ra câu hỏi: nếu muốn giữ quy tắc ngôn ngữ thì nên chăng nêu những vấn đề: có những thế nào thì cần nói những thế này, thay vì lòng vòng ví von.

Cuộc cách mạng nhưng tập trong phòng ngủ

Trong cách dùng hoán đổi, nhà đạo diễn dùng chi tiết để phác họa tình huống: hình thức của ngôi làng miền núi để nói lên thế của một xã hội mà nhìn chung vẫn còn có nhiều quan niệm khắt khe đối với phụ nữ. Bộ phim *La source des femmes* có lẽ sẽ hay hơn nếu như nhà làm phim khoanh vùng vấn đề, để tập trung vào một số góc độ thay vì muốn đi đến tất cả mà lại không thấu đáo trên vấn đề.

Sinh trưởng tại Rumani, đạo diễn Radu Mihaileanu năm nay 53 tuổi đã cùng với gia đình chuyển đến Ceausescu và sang Israel định cư vào đầu những năm 1980. Ông sau đó sang Pháp du học, tập nghiên cứu nghiên cứu tại IDHEC rồi quy định tại Pháp lập nghiệp. Tính đến nay, ông đã quay 5 bộ phim truyện, trong đó có *La source des femmes* tác phẩm mới nhất ông đi tranh giải Cành vàng tại liên hoan Cannes hồi tháng 5 năm 2011. Trước đây phim được RFI ban tin Pháp, nhân dịp ra mắt cuốn phim này, đạo diễn ngỏ ý Pháp gọi Rumani Radu Mihaileanu cho biết ý nghĩa của tác phẩm *La source des femmes*:

Tựa đề bộ phim *La source des femmes* có nhiều nghĩa khác nhau. Đầu tiên hết, hiểu theo nghĩa đen *La source des femmes* chỉ nguồn nước trên núi cao, nơi mà những người đàn bà phải lên núi để lấy nước gánh nước xuống để uống ở ngôi làng. Còn để nói lên lên núi là một lộ trình đầy hiểm nguy, lộ trình đã khó khăn, lộ trình càng khó khăn, vì những người đàn bà phải gánh thêm trên vai hàng chục lít nước.

Còn hiểu theo nghĩa bóng *La source des femmes* ám chỉ việc tìm hiểu căn nguyên hay của nguỵ của vấn đề, để rồi tìm đó mà có thế giới quy tắc ngôn ngữ. Trong phim chuyện đi gánh nước của ngày xưa là một của vấn đề. Đây là một ngôn ngữ để nói lên sự chênh lệch trong quan hệ nam nữ. Do có quan niệm khác nhau, nên phái nam nhìn vấn đề này dưới một góc độ khác hẳn phái nữ.

Có nhiều khán giả bợ tôi rằng bộ phim này nói về sự đấu tranh đòi quyền vì đứng sau chuyện gánh nước là của một vấn đề về cách để họ với nhau, về nếp sống gia đình cũng như sự suy nghĩ của nhóm đàn ông về vai trò của họ. Về nội dung có thể là như thế, nhưng về hình

Cuộc cách mạng phòng the của "Nhóm ngòi i đàn bà gánh nước"

Tác Giả: Tuân Thọ

Thứ Bảy, 12 Tháng 11 Năm 2011 07:26

thực, cuộc “đấu tranh” này diễn ra một cách nhẹ nhàng, bất bạo động. Sự thông minh của ngòi i đàn bà được thể hiện trong phim qua tính khôi hài và bản lĩnh của họ nằm trong sự khéo léo để đấu đấu c đấu mà họ muốn.

Ngôn ngữ thì nay, diễn tích cổ đấu

Chuyện phim đóng cửa phòng the, nhất quyết không có quan hệ chăn gối với chồng bất luận từ một đời tích xa xưa. Cách đây 2500 năm, vào thời cổ đấu Hy Lạp, nhà thơ Hy Lạp Aristophane đã viết tác phẩm mang tựa đề Lysistrata (năm 411 trước công nguyên), kể về câu chuyện của một nhóm phụ nữ (do nhân vật Lysistrata dẫn đầu) ngừng ng họ các quan hệ chăn gối để đòi các ông chồng phụ nữ ngừng binh đao chinh chiến.

Câu chuyện này đã gợi hứng sau đó cho nhiều phong trào phụ nữ đấu tranh đòi quyền bình đẳng hình thức bất bạo động, kể cả bà Leymah Gbowee, người Liberia từng đoạt giải Nobel Hoà bình. Còn theo đạo diễn Radu Mihaileanu, bộ phim của ông bất luận từ một câu chuyện có thật từng diễn ra ở Thổ Nhĩ Kỳ.

Tôi lúc nào cũng gợi hứng từ thực tế đấu thực hiện các bộ phim truyện. Kể cả bộ tác phẩm La source des femmes dựa trên một câu chuyện có thật. Câu chuyện diễn ra vào năm 2001 ở một ngôi làng trên miền cao nguyên Thổ Nhĩ Kỳ. Nhóm ngòi i đàn bà sống trong ngôi làng này quyết định không có quan hệ chăn gối với chồng nào các ông chồng không chịu đầu hàng, lập một hội đồng để dẫn nước về làng. Sau nhiều tháng trời “đóng cửa phòng the”, rốt cuộc các bà đã thuyết phục được các ông, sẵn tay áo lên để lập một hội đồng.

Vào thời đó, sự kiện này đã thu hút sự quan tâm của báo chí Pháp: tạp chí Elle và nhật báo Libération đều có làm phóng sự về đề tài này. Sau khi tham khảo thêm, thì tôi mới phát hiện ra rằng đây không phải là một truyện hư cấu riêng lẻ vì nhiều nơi khác trên thế giới như Philippines, Colombia, Kenya hay Nigeria đều đã từng xảy ra những câu chuyện tương tự. Mọi sự chung của những câu chuyện này vốn là để gợi ý quyết định, cần có sự đấu tho.

Sự kiện xảy ra ở Thổ Nhĩ Kỳ là vào đầu những năm 2000 những người ra đi xa nhà trái đất. Đấu đấu đấu đấu m đấu đấu quát, tôi phải kể chuyện làm sao để cho nó gợi ý về thực tế những người đấu đấu đó không phải là một thực tế của thời nay mà là một câu chuyện thật, đã có hàng ngàn xưa. Do vậy, mà tôi chọn hình thức ngôn ngữ, bởi vì nếu thực sự muốn diễn đấu đấu đấu cách gợi ý sát nhất thì nên chọn thể loại phim tài liệu. Trong phim, câu chuyện xảy ra vào thời nay từ một nơi nào đó của vùng cao nguyên Bắc Phi, những khung cảnh khép kín diễn diễn những người xem có cảm tưởng là câu chuyện này có thể diễn ra ở bất cứ ngôi làng hẻo lánh nào ở trên địa cầu.

Vì ngôn ngữ mà sinh ra một chuyện

Vì là một câu chuyện ngôn ngữ, cho nên khi quay bộ phim La source des femmes, đạo diễn Radu Mihaileanu triệt để khai thác thủ pháp ẩn dụ. Nó đầu tiên để thấy họ cần, nói về vai trò của ngòi i đàn bà ở trong gia đình, và mở rộng ra họ cần là vị trí của họ ở trong ngôi làng nói riêng và ở trong xã hội nói chung. Những theo nhà đạo diễn này, ngoài cái truyện lập đó còn có thêm một ẩn dụ thể hiện tầng sâu xa hơn. Ông Radu Mihaileanu cho biết:

Đôi với tôi, ẩn dụ đầu tiên đấu đấu sau chuyện lên núi gánh nước là ngòi i đàn bà đòi hỏi sự tôn

